

The background of the cover is a landscape painting. The foreground is a vast, flat field of golden-yellow grass, transitioning into a greener area in the lower right. In the middle ground, there are several small, rounded trees or bushes. The horizon is a thin line of distant hills under a sky filled with horizontal, streaked clouds in shades of purple, pink, orange, and white, suggesting a sunset or sunrise. The overall style is impressionistic and atmospheric.

Montserrat Morera
Escarré

Aures

L'ECLÈCTICA

bromera

HERÈNCIES

PASHMINA

L'he perduda.

Un esclafit em neix a la boca de l'estómac i em deixo anar a la primera cadira que trobo. Potser s'ha quedat al cotxe, potser me la vaig deixar al bar on ens vam trobar o al restaurant japonès. El remolí es trasllada al cap i, per més voltes que hi dono, no puc recordar on s'ha quedat el xal. La nit encantada que acabo de viure m'ha esborrat del món unes hores i, durant aquest interval, ha desaparegut la pashmina.

La trobo a faltar.

M'ha acompanyat els vint-i-cinc anys que he viscut i, ara, em sento més òrfena que mai. Em manca com a una nena la nina preferida, com el talismà preuat a un adolescent.

He buscat a la bossa que sempre arrossego i a tots els racons de l'habitació que no em sembla meva, mentre un pou d'angoixa desconeguda s'obre al mig de la felicitat exultant que m'omple. Mai no havia viscut la nit com una aurora, mai ningú m'havia mirat com ell ni ningú m'havia parlat amb paraules que acaronen.

Com puc haver estat tan deixada? Me la vaig posar perquè tenia la intuïció que aquesta nit caurien tots els vels, que aquesta nit ens separaria o ens uniria per sempre. Trobo a faltar el frec del pèl més fi que el d'un infant, l'escalfor que em confortava com una abraçada dels pares que no he conegut mai.

La mare que em va venir a buscar a l'Índia i m'ha criat em va explicar que, quan tenia tres mesos, em van trobar embolicada amb la pashmina que, de ben segur, havia teixit la meva mare de sang que jeia morta, just al costat de la criatura que era jo.

Sort que el record de la nit encantada i el conjur de les paraules d'ell em conforten: t'estimo com la flama estima el foc, com el dofí la mar, com el cedre la terra, com l'oriol l'aire. M'agradaria ser per sempre al teu costat, que féssim plegats el camí de la vida. Paraules com acords i després carícies com flames, petons com onades, arrels dins el cos i abandó entre els lliris a l'ànima.

Aquest matí, pobra de mi, buscava la pashmina per comprovar que, com m'ha dit l'única mare que conec, s'havia teixit amb un caixmir tan fi que podria passar sencera pel forat d'un anell de compromís.

Un migjorn càlid em gira el pensament com un vol d'estornells en el cel del capvespre. He perdut la por a estimar. Em miro l'anell, que deixa anar una lluentor de lluna: potser ja no em cal la pashmina.

Com un eco, una veu amb remor de mar sembla
que em contesti:

–Vas errada, Marta!

No la vull escoltar.

COTILLA

Al fons d'un armari, dins d'una capsa de cartó i embolicada amb un paper de seda de color de pergamí, la cotilla de la Pepeta Martí compleix cent cinquanta anys. Ha esperat que ella la trobi.

La noia treu la faixa de l'embolcall, el paper fi es trenca i la veu de la mare li ressona a l'enteniment.

—Aquesta cotilla és una cuirassa i un puntal! Havia sigut de la senyoreta xica. L'àvia n'era la donzella i, també, l'única que estava al cas de com estimava el seu cosí. Només elles dues sabien que, quan es va quedar prenys, van estirar i estirar tant els tirants de la cotilla que les barnilles li van fer llagues, abans que es pogués deslliurar de la vergonya.

L'olor de naftalina li recorda com va ser que la faixa acabés a l'armari de la mare. En torna a sentir la veu.

—Un mal aire va deixar a la senyoreta la maleïda tos, el dia que la van casar amb aquell senyoràs de Manresa, un vell xaruc, tibat i pudent. En allunyar-la del seu món, es va anar consumint com enverinada per males herbes i, poc després, va deixar en herència a l'àvia aquesta cotilla que té brodades les seves inicials, iguals

que les d'ella: P. M., de Paula Magrinyà. Els àngels les
guardin!

La noia no sap si llençar la cotilla o emmarcar-la.

AGULLA

L'armari conserva l'aroma de lavanda barrejada amb la sentor d'alcohol camforat amb què es fregava el cos per no fer pudor de vella. Sento la presència de la mare mentre miro els calaixos ben ordenats i els penja-robes de fusta carregats de roba. Se m'escapa un sospir i em deixo anar. Feia temps que no em sentia tan a gust: com si ella m'acompanyés des del més enllà.

Sort que no li vam dir que un mal nascut havia estroncat el doll de rialles a la seva neta Marta. Però no hi tornem, vinga! Ja fa quatre anys de la desgràcia de la nena! Poso el pilot automàtic i començo per la roba interior. Faig el mateix que la mare va fer amb les coses de l'àvia: revisar-les i omplir-ne bosses per portar-les a Càritas mentre per dintre em ressona la seva veu modulada de contract.

—Així s'han trobat joies perdudes o diners amagats i oblidats, nena.

No hi ha sorpreses, només els records que desperta la camisa de blonda de la nit de noces. No puc imaginar ningú més dins la filigrana que fins fa poc s'emprova-va davant el mirall amb l'orgull de, encara, poder-se-la

posar. Un núvol em passa pel pensament, però el puc ignorar i concentrar-me en la feina.

Passo a la roba de carrer i trec dels penja-robes les jaquetes i els abrics de tota mena que no es posava gairebé mai. Furgo a les butxaques i només hi trobo un mocador de roba amb punta de ganxet. Res més. Amuntego sobre el llit les peces en una pila i m'hi assec al costat.

De cop, una punxada! Miro sota la solapa de l'abric negre, hi trobo una agulla daurada amb una perla de bijuteria com a cap. Escorcollo les solapes i totes en tenen una.

Tenia quinze anys, començava a sortir i a tornar a casa sola després de la feina i de l'acadèmia. La mare tenia por que no sabés parar els peus als homes que no mereixen aquest nom. La recordo amb el monyo ben tibant, mentre se m'acostava com per dir-me un secret.

—Si a un borinot se li escapa la mà o se t'arramba massa a l'autobús, no facis *aspavientos*. Tu te'n vas... i si no pots, *a la chita callando* li claves l'agulla on més mal li faci. Mira-la bé: és punyent com un fibló i té el tacte dolç de la perleta.

Em vaig aixecar de la cadira com si m'hagués punxat a mi.

—Si un gamberro em magreja, li clavaré un calbot i s'armarà *la marimorena*.

Em va fer seure, altre cop.

–No et convé, nena, que *el buen paño en el arca se vende* i tu has de ser com la *mujer* del Cèsar.

Vaig saltar indignada.

–No soc cap drap, jo.

La mare va somriure, em va acariciar els cabells i em va parlar d'aquella manera que em desarmava.

–Empar, encara que tinguis el cap ple de pardals, ja ets una dona. Agafa l'agulla, no et costa res, i potser algun dia et farà servei. Escolta la veu de l'experiència.

Me la vaig mirar als ulls i, encara ara, em sorprèn el que li vaig dir.

–La te-va... experièn-cia... Me n'haig de fer la meva, jo!

–Te la pots fer igual amb l'agulla sota la solapa. Fes-ho per mi.

I la vaig agafar.

He estat de sort. Només un parell de vegades em van tocar el cul i sempre em vaig poder escapar de moments perillosos. L'agulla em va acompanyar moltes nits arreu del món i no la vaig fer servir mai. Era com un amulet que em mantenia alerta sense adonar-me'n. Una petita arma inútil, ves, quina bajanada!

Ara els ulls se m'entelen mentre arplego les agulles i les guardo en una capseta per a medicines.

La Marta no ha tingut la meva sort... I si li donés una agulla de l'àvia? Què li passaria pel cap? Que repapiejo? On vaig amb una agulla cursi, estigma de l'opressió de les dones? Si no l'he pogut convèncer de denunciar la

violació, si l'únic que vol és amagar el cap sota l'ala i deixar que les llevantades, que fan passar el temps, siguin més clements que un judici i portin el consol de l'oblit. Si tornem a estar com quan era jove, que sembla que més valgui callar i aguantar. És que he viscut en va? No es pot enterrar cap dolor i menys aquest!

Un estol de tórtres emprèn el vol dins el meu pit. S'ha acabat la calma. Se senten trons i cau una calamarsada.

Volia que la meva filla no tingués por de res. I ara, les agulles em punxen l'enteniment com si l'hagués privat d'un fetitxe protector... Fals, fals!, diu la raó. Imprudent, imprudent!, clama la veu aguda del sentiment de culpa. I no para de garlar: explicaves el conte de la Caputxeta dient que no havia de seguir el camí marcat, que era lliure d'anar sola pel bosc, li explicaves que un armari era la salvació i que el llop era castigat. Ingènua. Tu sabies que el llop es menjava l'àvia i la nena, i que mai retornaven. Tu sabies que els més perillosos són els llops que no ho semblen: els que són peluts per dintre. I no la vas advertir, no la vas preparar per a la vida, sinó per a una utopia... No, no i no! És justícia. Cal cridar-ho als quatre vents!

Els núvols s'han tornat blancs i descarreguen una cortina d'aigua.

No vull veure mai més aquestes agulles, les llençaré al mar on han anat a parar les cendres de la mare. Miro com plou, el vol de tórtres se'n va a joc dins el meu pit

i la cortina d'aigua s'aclareix. Les gotes es queden a la barana de la galeria com notes d'un pentagrama.

Guardo en bosses la roba de sobre el llit, em penjo la motxilla a l'esquena i tanco la porta de cop, mentre busco la clau. Em costa. No he trobat la pau, no he arribat a casa, queda molt de viatge perquè cap dona no temi els llops peluts per dintre. Haig de lluitar junt amb la meva filla i tantes més.

Trobo la clau i torno a sentir la mare com si fos l'acord final d'una cançó.

—Ho pots fer igual amb l'agulla sota la solapa. Fes-ho per mi.

He tornat a obrir la porta.

He agafat una agulla.

I me l'he posada sota la solapa.

MALVES

Els blocs esquemàtics de Cantàbria cantonada amb Guipúscoa amaguen uns parterres plens de vegetació. Se'n cuida un home sec, nascut al poble gallec d'Allariz.

Un matí de principis d'estiu unes flors acampanades que formen una escala de color fúcsia sorprenen una dona que va cap a la feina, i les escarransides malves de l'hort de la masia de la infantesa li venen a la memòria. En té delit.

Observa bé les plantes; en reconeix les llavors, unes petites pinyes en forma de cor, i s'acosta al jardiner que les està regant amb autoritat.

—Perdoni, podria passar a recollir algunes llavors, quan madurin?

La cus amb la mirada.

—Que ets del barri?

—Soc professora de l'Institut Bernat Metge, aquí mateix.

Sorrut, continua fent la seva com si dirigís una orquestra.

—Ja ens veurem...

Primera setmana de setembre. Al vestíbul de l'institut s'hi espera un home fi com un filaberquí amb una bossa de plàstic plena de vida vegetal, l'aura de l'estiu l'acompanya.

Ofereix a la professora un munt de llavors de malves; tal com la seva mare va fer, fa molts anys, quan va marxar d'Allariz.

Encara que la dona li digui que li agraeix de tot cor, l'home eixut no sap que per ella són la infantesa i que se les emportarà a Austràlia, on començarà una nova vida. La professora tampoc no s'espera que, al cap d'un any, plantades prop de Melbourne li sortiran unes flors de pam amb tots els colors de l'arc de Sant Martí.

L'home escanyolit potser sí que intueix que, encara que les malves creixin vora les tombes, porten als pètals el goig de viure que, en algun moment, hem sentit tots els hostes de la terra.